

Verslag jongerenavond februari 2018

De nieuwe wet op orgaandonatie

Introductie

Zoals de meeste onder ons weten heeft de Eerste Kamer op 13 februari 2018 ingestemd met de nieuwe wet op de orgaandonatie. De wet zal naar verwachting in Juli 2020 kunnen worden ingevoerd. Tot die tijd moet uitgebreide uitleg worden gegeven over hoe de nieuwe wet in de praktijk werkt. Het is belangrijk dat iedereen hiervan op de hoogte is, voordat de wetswijziging ingaat. De nieuwe wet op orgaandonatie roept vele vragen op en niet in de laatste plaats onder de moslimgemeenschap. Veelvuldig vragen luiden als volgt: Wat houdt deze wet in voor het (moslim)individu? Wat is het standpunt van de moslimgeleerden met betrekking tot deze wet? Is orgaandonatie überhaupt toegestaan binnen de Islam?

Naar aanleiding van de bovengenoemde ontwikkeling én de vragen onder de moslimgemeenschap, heeft Stichting Moskee El Islam op vrijdag 23 februari een jongerenavond georganiseerd met als centraal thema: 'orgaandonatie'. Tijdens de jongerenavond is ingegaan op de nieuwe donorwet, is ingezoomd op de uiteenlopende standpunten van de moslimgeleerden met betrekking tot het fenomeen 'orgaandonatie' en is er een vraag-en-antwoord sessie gehouden met het publiek.

Wat houdt de nieuwe wet op de orgaandonatie in?

Vanaf Juli 2020 wordt iedere Nederlander automatisch orgaandonor, tenzij daar expliciet bezwaar tegen is gemaakt. Alle Nederlanders ouder dan 18 jaar worden door middel van een brief gevraagd of ze wél of géén orgaandonor willen zijn. Als er na twee brieven niet wordt gereageerd, en dus geen keuze wordt gemaakt, wordt automatisch geregistreerd dat het individu geen bezwaar heeft tegen de donatie van zijn organen. Hiermee wordt hij/zij dus orgaandonor.

Wat is het standpunt van moslimgeleerden met betrekking tot orgaandonatie?

Op dit moment is er een duidelijk meningsverschil tussen de moslimgeleerden over deze kwestie.

- Mening 1: Orgaandonatie is toegestaan. Deze mening wordt gedeeld door een meerderheid van de moslimgeleerden.
- Mening 2: Orgaandonatie is niet toegestaan. Deze mening wordt gedeeld door een minderheid van de moslimgeleerden.

Beredenering mening 1: (Orgaandonatie is toegestaan)

De moslimgeleerden die van mening zijn dat orgaandonatie wel toegestaan is, vallen terug op het recht van leven. De islam is pro levensbehoud, dus als men het leven van anderen kan redden, dan moet dat ook gedaan worden. Deze mening is gebaseerd op de volgende vers uit de Quran (interpretatie van de betekenis):

Daarom hebben Wij de kinderen van Israël voorgeschreven dat wanneer iemand een ziel doodt (en dit) niet als vergelding voor moord (is bedoeld), of (het bedoeld is) om verderf op aarde te zaaien, het dan is alsof hij alle mensen heeft gedood. En wie haar laat leven, het is dan alsof hij alle mensen heeft laten

leven. En voorzeker, Onze Boodschappers zijn met duidelijke Bewijzen naar hen gekomen. Voorwaar, vervolgens waren velen van hen daarna overtreders op aarde (Quran 5:32).

Voorwaarden

De moslimgeleerden die orgaandonatie hebben toegestaan hebben hier wel een aantal voorwaarden aan verbonden. Aan al deze voorwaarden *moet* worden voldaan, alvorens de donatie wordt toegestaan.

Bij een overleden orgaandonor geldt dat:

1. Er geen sprake mag zijn van een andere (medische) optie.
2. Er een garantie moet zijn van een relatief grote slagingskans.
3. Dat de orgaandonor hier toestemming voor heeft gegeven.

Als het gaat om een levende orgaandonor geldt dat:

1. Het doneren van een orgaan niet mag leiden tot (negatieve) gezondheidsgevolgen voor de donor.
2. De donor het orgaan op vrijwillige basis doneert en niet onder dwang.
3. Er geen sprake mag zijn van commerciële doeleinden.
4. Er geen sprake mag zijn van een andere (medische) optie.

Beredenering mening 2: (Orgaandonatie is niet toegestaan)

De moslimgeleerden die van mening zijn dat orgaandonatie verboden is, stellen dat het (menselijk) lichaam de eigendom is van Allah swt en niet van het individu. Jij als individu hebt het lichaam 'slechts' in bruikleen. Dit is te vergelijken met een huurwoning. Van een huurwoning kun je gebruik maken, zolang je erin woont, maar de verhuurder blijft de eigenaar. Het is dan in de meeste gevallen ook niet mogelijk om op eigen initiatief het huis aan te passen naar jouw eigen wensen en voorkeuren.

Daarnaast wordt door deze groep moslimgeleerden verwezen naar de volgende overlevering (Hadeeth) van de profeet (vrede zij met hem): (interpretatie van de betekenis):

Aisha, de moeder der gelovigen, (moge Allah tevreden met haar zijn) verhaalt dat de Boodschapper van Allah zei: (Het breken van een gestorven bot, is te vergelijken met het breken van een levend bot). Overgeleverd door Imam Ahmed, Imam Abu Dawud en Imam Ibn Maja.

Het verhaal achter deze Hadith luidt als volgt:

Ibn Manie³ verhaalt dat Jabir de zoon van Abdellah (moge Allah tevreden met hen zijn) het volgende heeft gezegd: ("We volgden samen met de Boodschapper van Allah een uitvaartstoet tot aan de begraafplaats. Op het moment dat we aankwamen was het graf nog niet gereed. De Boodschapper van Allah ging aan de rand van het graf zitten en wij gingen naast hem zitten. De graver haalde een bot -van een scheenbeen of van een arm- uit de grond en wilde het breken, waarna de Boodschapper van Allah tegen hem zei: "*breek het bot niet terwijl het dood is, want het breken van een dood bot is te vergelijken met het breken van een levend bot, maar verstop het ergens nabij het graf*"). Overgeleverd door Imam Assuyuté in de voetnoten van Abu Dawud.

Jongerenavond: THEMA ORGAANDONATIE

Bovendien wordt het volgende vers uit de Quran aangehaald als argument door deze groep moslimgeleerden. Allah swt zegt (interpretatie van de betekenis):

En voorzeker, Wij hebben de kinderen van Adam geëerd en Wij hebben hen op het land en de zee gedragen. En Wij voorzagen hen van de goede zaken. En Wij hebben hen ver boven velen (anderen) onder degenen die Wij hebben geschapen verkozen. (Quran 17:70).

Orgaandonatie unaniem verboden

In een aantal gevallen wordt orgaandonatie door alle moslimgeleerden als verboden verklaard. Dit geldt indien;

- Het orgaan voor de orgaandonor onmisbaar is. Denk bijvoorbeeld aan het hart.
- Het gaat om de geslachtsorganen. Er ontstaat dan een kwestie over het erfgoed van de nakomelingen.
- Het gaat om commerciële doeleinden, waarbij organen worden verkocht.

Conclusie

Gezien het feit dat het gaat om een relatief nieuw fenomeen, is er nog steeds sprake van onderlinge meningsverschil en discussie tussen de twee groepen moslimgeleerden. Zoals de verhoudingen er nu voor staan, staat de meerderheid van de moslimgeleerden orgaandonatie toe. Een minderheid van de moslimgeleerden daarentegen staat orgaandonatie niet toe.

Vraag en Antwoord

In Hoeverre ben ik verantwoordelijk voor de daden van degene die verder leeft met mijn gedoneerd orgaan?

Er is geen verantwoordelijkheid voor de orgaandonor. Verantwoordelijkheid van daden ligt bij het individu die de daden verricht. Het lichaam is tijdelijk en wordt niet meegenomen naar het hiernamaals. Enkel de ziel/nafs/"ik" wordt meegenomen.

Cruciale organen zoals het hart mogen niet worden gedoneerd. Geldt dit ook voor een dode orgaandonor?

Volgens de groep moslimgeleerden die orgaandonatie toestaat, geldt dit enkel en alleen voor levende orgaandonoren.

In hoeverre voel je, als je dood bent, dat je organen uit je lichaam worden genomen?

Je lichaam voelt niets meer als je dood bent. Enkel je ziel voelt dan nog.

Je goede daden eindigen als je dood bent. Als een donor na zijn dood zijn orgaan doneert, krijgt hij daar dan een beloning voor?

De groep moslimgeleerden die orgaandonatie toestaat, is van mening dat, zolang de orgaanontvanger nog leeft, de donor daar de beloning voor krijgt. De moslimgeleerden zien het als een saddaqa jariah.

Als de Hadeeth over botten breken sahih is, kunnen we dan niet stellen dat een overleden persoon wel pijn degelijk pijn voelt, als zijn botten worden gebroken?

Jongerenavond: THEMA ORGAANDONATIE

Nee, want de Hadeeth focust zich op de daad. De daad is zinloos en verboden. Het gaat hier niet om de pijn. Als het wel zou zijn dat de Hadeeth deze daad verbood omwille van de pijn, dan zou het in principe betekenen dat de botten van een levend individu wel gebroken mogen worden, indien we het individu verdoven. Het draait dus niet om de pijn, maar om de daad zelf.

Vanaf hoe oud kan je een donor worden?

In de wet is bepaald dat je vanaf je 18de verjaardag een orgaandonor kunt worden.

Op 30 maart vindt het eerstvolgende bijeenkomst plaats. Iedereen is van harte welkom!

